

**Το Θεσμικό Πλαίσιο της
Κυπριακής Δημοκρατίας για
τα Δικαιώματα της ΛΟΑΤΚΙ+
Κοινότητας**

NUP Παρατηρητήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

No. 3/2025

Συγγραφέας: Ιορδάνης Μάντζος Πούλιος

Επιστημονική Επιμέλεια: Δρ. Ελένη Γαβριήλ

ΝΥΡ Παρατηρητήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

Πανεπιστήμιο Νεάπολις Πάφος

📍 Λεωφόρος Δανάης 2, 8042, Πάφος, Κύπρος

✉ hro@nup.ac.cy

🌐 <https://www.nup.ac.cy/research/nup-human-rights-observatory/>

📘 [Human Rights Observatory](#)

📷 [Human Rights Observatory](#)

Με την επιφύλαξη παντός δικαιώματος

Εισαγωγή

Στην παρούσα έρευνα διερευνάται το θεσμικό πλαίσιο της Κυπριακής Δημοκρατίας ως προς τα δικαιώματα της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας. Η έρευνα εστιάζει στις νομοθετικές πρωτοβουλίες που έχουν ληφθεί, στις θετικές εξελίξεις, αλλά και στις ελλείψεις και προκλήσεις που εξακολουθούν να καταγράφονται. Διερευνώνται οι διεθνείς δεσμεύσεις της Κύπρου, όπως απορρέουν από την Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ) και το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), καθώς και η ενσωμάτωσή τους στην εσωτερική νομοθεσία.

Η έρευνα αναλύει τις σημαντικές μεταρρυθμίσεις που έχουν θεσμοθετηθεί, όπως η αποποινικοποίηση της ομοφυλοφιλίας, η θεσμοθέτηση της πολιτικής συμβίωσης και η ποινικοποίηση της υποκίνησης μίσους και των «θεραπειών μεταστροφής». Παράλληλα, γίνεται αναφορά στις εκκρεμότητες, όπως η μη ψήφιση του νομοσχεδίου για τη νομική αναγνώριση ταυτότητας φύλου και η απουσία θεσμικού πλαισίου για την τεκνοθεσία από ομόφυλα ζευγάρια.

Η επιλογή συγκρίσεως μεταξύ της Κυπριακής Δημοκρατίας και της Ελλαδικής Δημοκρατίας όσον αφορά στο θεσμικό πλαίσιο για τα δικαιώματα της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας δεν είναι τυχαία. Οι δύο «αδελφές» χώρες συνδέονται αρρήκτως με βαθιά ιστορικούς, πολιτισμικούς και γλωσσικούς δεσμούς, αποτελώντας ένα έθνος με κοινή πολιτισμική παρακαταθήκη. Η παρακολούθηση και ανάλυση της πορείας τους στα ζητήματα ισότητας και προστασίας ανθρωπίνων δικαιωμάτων, επομένως, αποκτά ιδιαίτερο επιστημονικό ενδιαφέρον, καθώς μπορεί να αναδείξει τις αποκλίσεις ή τις συγκλίσεις πολιτικής βούλησης και κοινωνικής ωρίμανσης εντός δύο «αδελφών» κρατών με κοινή ιστορική αφετηρία.

Τέλος, συγκρίνεται το κυπριακό θεσμικό πλαίσιο με εκείνο των έτερων ευρωπαϊκών κρατών, ενώ αξιολογείται η ανταπόκριση της Κυπριακής Δημοκρατίας στα αιτήματα της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας, όπως εκφράζονται από τον οργανισμό Accept – ΛΟΑΤ Κύπρου.

I. Οι προβλέψεις της ΕΣΔΑ για τα δικαιώματα της ΛΟΑΤΚΙ+ Κοινότητας

Το άρθρο 14 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ) προβλέπει την απαγόρευση των διακρίσεων. Συγκεκριμένα, αναφέρει ότι:

"Η απόλαυση των δικαιωμάτων και ελευθεριών που αναγνωρίζονται στη Σύμβαση πρέπει να διασφαλίζεται χωρίς καμία διάκριση, ιδίως λόγω φύλου, φυλής, χρώματος, γλώσσας, θρησκείας, πολιτικών ή άλλων πεποιθήσεων, εθνικής ή κοινωνικής καταγωγής, σχέσης με εθνική μειονότητα, περιουσίας, γέννησης ή άλλης κατάστασης."

Παρόλο που στο προαναφερθέν άρθρο δεν αναφέρεται ρητά ο σεξουαλικός προσανατολισμός ή η ταυτότητα φύλου, η Ευρωπαϊκή Νομολογία —όπως φαίνεται μέσα από αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ)— έχει επεκτείνει την ερμηνεία του όρου "άλλη κατάσταση" ώστε να περιλαμβάνει και την ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα.

Συγκεκριμένα, το Δικαστήριο έχει κρίνει σε υποθέσεις όπως η "Salgueiro da Silva Mouta κατά Πορτογαλίας" (1999) και η "Oliari και άλλοι κατά Ιταλίας" (2015), ότι η διάκριση με βάση τον σεξουαλικό προσανατολισμό παραβιάζει το προαναφερθέν άρθρο 14 σε συνδυασμό με άλλα άρθρα, όπως το Άρθρο 8 (που προβλέπει το δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής).

II. Κυπριακή Νομοθεσία

Η Κύπρος, σήμερα, βρίσκεται στην 29η θέση με 34,62% μεταξύ 49 χωρών του Συμβουλίου της Ευρώπης, σε ό,τι αφορά τα δικαιώματα των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων για το 2024 (έρευνα και αντίστοιχος χάρτης της ILGA Europe 2024), εν σχέσει με την εκπονηθείσα έρευνα της ILGA Europe για το 2023, στην οποία η Κύπρος για μία ακόμα φορά βρέθηκε στην 29^η θέση, αλλά με ποσοστό αποδοχής της τάξεως του 31,36% (-3,26 ποσοστιαίες μονάδες) - (Επίτροπος Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Μαρία Στυλιανού-Λοττίδη, ILGA Europe 2024, ILGA Europe 2023), (<https://rainbowmap.ilga-europe.org/countries/cyprus/> - 2024, <https://www.ilga-europe.org/report/rainbow-europe-2023/> - 2023).

1. Στην κυπριακή έννομη τάξη τα ανθρώπινα δικαιώματα αναγνωρίζονται και προστατεύονται στο Μέρος 2 του **Συντάγματος** «Περί Θεμελιωδών Δικαιωμάτων και Ελευθεριών» (Άρθρα 6-35), σε συνδυασμό με το διεθνές δίκαιο ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ιδίως την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (ΕΣΔΑ) καθώς και το δίκαιο της ΕΕ (στο οποίο έχει αποδοθεί ιεραρχικά ανώτερη θέση και αυτού του Συντάγματος), συμπεριλαμβανομένης της κανονιστικής εμβέλειας του **Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ**, όταν οι εθνικές αρχές εφαρμόζουν το δίκαιό της. Τα παραπάνω προβλέπονται από το άρθρο 28 του Κυπριακού Συντάγματος («*Έκαστος απολαύει πάντων των δικαιωμάτων και των ελευθεριών των προβλεπομένων υπό του Συντάγματος άνευ ουδεμιάς δυσμενούς διακρίσεως αμέσου ή εμμέσου εις βάρος οιουδήποτε ατόμου ένεκα της κοινότητας, της φυλής, του χρώματος, της θρησκείας, της γλώσσης, του φύλου, των πολιτικών ή άλλων πεποιθήσεων, της εθνικής ή κοινωνικής καταγωγής, της γεννήσεως, του πλούτου, της κοινωνικής τάξεως αυτού ή ένεκα οιουδήποτε άλλου λόγου, εκτός εάν διά ρητής διατάξεως του Συντάγματος ορίζεται το αντίθετον*»). Στο άρθρο δεν αναγράφονται ρητώς ζητήματα σεξουαλικού προσανατολισμού ή ταυτότητας φύλου, θα μπορούσε όμως να θεωρηθεί ότι αυτά συμπεριλαμβάνονται στον όρο «οιουδήποτε άλλου λόγου» (σε αντιστοιχία με το άρθρο 14 της ΕΣΔΑ, όπου έτσι ερμηνεύεται ο όρος «άλλη ιδιότητα»).
2. Το 2015 θεσμοθετήθηκε η **Πολιτική Συμβίωση** με τρόπο λειτουργικό και με πλήρη σεβασμό προς τα ανθρώπινα δικαιώματα όλων των ζευγαριών, ανεξαρτήτως φύλου. Είναι ο **"Νόμος 184(Ι)/2015"**, γνωστός ως **"Ο περί Πολιτικής Συμβίωσης Νόμος του 2015"**. Ο νόμος αυτός τέθηκε σε ισχύ τον Δεκέμβριο του 2015 και παρέχει νομική αναγνώριση σε ζευγάρια, ανεξαρτήτως φύλου, που επιλέγουν να συνάψουν πολιτική συμβίωση αντί γάμου. Προβλέπει δικαιώματα και υποχρεώσεις αντίστοιχα με εκείνα του γάμου σε ζητήματα όπως η κληρονομιά, η κοινωνική ασφάλιση και η φορολογία.
3. **Νομοσχέδιο για την Νομική Αναγνώριση Ταυτότητας Φύλου** (αίτημα της ΛΟΑΤΚΙ κοινότητας), το οποίο εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο στις 14 Σεπτεμβρίου 2022 και στην συνέχεια κατατέθηκε στην Βουλή των Αντιπροσώπων για συζήτηση και ψήφιση. Η αρχική συζήτηση του νομοσχεδίου πραγματοποιήθηκε στις 23 Νοεμβρίου 2022 (**ότι το νομοσχέδιο αυτό δεν ψηφίστηκε τελικά από την Κυπριακή Βουλή**). (**τι προέβλεπε:** Το κυπριακό Νομοσχέδιο για τη Νομική Αναγνώριση Ταυτότητας Φύλου εισήγαγε σημαντικές πρόνοιες για την αναγνώριση της ταυτότητας φύλου των πολιτών και κυρίως τον

Αυτοπροσδιορισμό Ταυτότητας Φύλου: Το νομοσχέδιο αναγνώριζε το δικαίωμα κάθε ατόμου να αυτοπροσδιορίζεται ως προς την ταυτότητα φύλου του, χωρίς να απαιτούνται μη αναστρέψιμες χειρουργικές επεμβάσεις επαναπροσδιορισμού φύλου ή άλλες ιατρικές, ψυχιατρικές ή ψυχολογικές διαδικασίες. Το νομοσχέδιο περιέγραφε τη Διαδικασία Υποβολής Αίτησης ενώ παρείχε και σε ανήλικα πρόσωπα το δικαίωμα αναγνώρισης ταυτότητας φύλου, με τη συμβολή της Δικαιοσύνης, δηλαδή του αρμόδιου Δικαστηρίου, και κατόπιν επιστημονικής συμβουλής).

Στην Κύπρο, η προστασία από διακρίσεις λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού κατοχυρώνεται μέσω διαφόρων νομοθετικών πράξεων:

4. **Ο Περί Ίσης Μεταχείρισης στην Απασχόληση και Εργασία Νόμος του 2004 (58(I)/2004):** Αυτός ο νόμος απαγορεύει τις διακρίσεις στην απασχόληση και την εργασία βάσει, μεταξύ άλλων, του σεξουαλικού προσανατολισμού. Εναρμονίζεται έτσι με την Οδηγία 2000/78/EK της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που θεσπίζει γενικό πλαίσιο για την ίση μεταχείριση στην απασχόληση και την εργασία. https://www.cylaw.org/nomoi/arith/2004_1_058.pdf
5. Οι νόμοι **18 (1) του 2008** (περί ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών) και **37 (1) του 2017** (περί της διευκόλυνσης της άσκησης των δικαιωμάτων των εργαζομένων) περιλαμβάνουν πρόνοιες σχετικά με τις διακρίσεις σε σχέση με τον σεξουαλικό προσανατολισμό.
6. **Τροποποίηση του Ποινικού Κώδικα:** Το 2013, ο Ποινικός Κώδικας τροποποιήθηκε για να **ποινικοποιήσει την υποκίνηση βίας ή μίσους κατά ατόμων ή ομάδων λόγω του σεξουαλικού τους προσανατολισμού** ή της ταυτότητας φύλου τους. Η ποινή για τέτοιες πράξεις μπορεί να φτάσει έως και τα τρία χρόνια φυλάκισης ή/και χρηματικό πρόστιμο έως 5.000 ευρώ. (Το άρθρο συγκεκριμένα αναφέρει: Υποκίνηση βίας ή μίσους λόγω γενετήσιου προσανατολισμού ή ταυτότητας φύλου, **99A. (1)** *Πρόσωπο το οποίο εκ προθέσεως, δημόσια και κατά τρόπο που έχει απειλητικό ή υβριστικό ή προσβλητικό χαρακτήρα προτρέπει σε ή υποκινεί, προφορικά ή διά του τύπου ή με γραπτά κείμενα ή εικονογραφήσεις ή με οποιοδήποτε άλλο τρόπο, βία ή μίσος που στρέφεται κατά ομάδας προσώπων ή μέλους ομάδας προσώπων που προσδιορίζονται βάσει του γενετήσιου προσανατολισμού τους ή της ταυτότητας φύλου τους, είναι ένοχο αδικήματος και, σε*

περίπτωση καταδίκης του, υπόκειται σε ποινή φυλάκισης που δεν υπερβαίνει τα πέντε (5) χρόνια ή σε χρηματική ποινή που δεν υπερβαίνει τις δέκα χιλιάδες ευρώ (€10.000) ή και στις δύο αυτές ποινές). https://www.cylaw.org/nomoi/enop/non-ind/0_154/index.html

Σημαντικό είναι επίσης και το ακόλουθο άρθρο του Ποινικού Κώδικα: **Κίνητρο προκατάληψης, 35Α.** Το Δικαστήριο, στα πλαίσια άσκησης των εξουσιών του κατά την επιμέτρηση και επιβολή ποινής, δύναται να λαμβάνει υπόψη ως επιβαρυντικό παράγοντα το κίνητρο της προκατάληψης κατά ομάδας προσώπων που προσδιορίζεται βάσει της φυλής, του χρώματος, της εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής, των θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, των γενεαλογικών καταβολών, του σεξουαλικού προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου.

7. Ο Περί Καταπολέμησης των Φυλετικών και Ορισμένων Άλλων Διακρίσεων (Επίτροπος) Νόμος του 2004 (42(I)/2004): Αυτός ο νόμος προβλέπει την

καταπολέμηση διακρίσεων, συμπεριλαμβανομένων εκείνων βάσει σεξουαλικού προσανατολισμού, και ενισχύει τον ρόλο του Επιτρόπου Διοικήσεως στην αντιμετώπιση τέτοιων ζητημάτων.

8. Η αποποινικοποίηση της σεξουαλικής επαφής μεταξύ συναινούστων ενηλίκων του ίδιου φύλου στην Κύπρο επιτεύχθηκε μέσω τροποποίησης του Ποινικού Κώδικα το 1998

(πρόκειται για το **Άρθρο 171** του Ποινικού Κώδικα, που προηγουμένως ποινικοποιούσε τις "παρά φύσιν" σεξουαλικές πράξεις μεταξύ ανδρών). Πριν από αυτή την αλλαγή, η ομοφυλοφιλία (ιδίως μεταξύ ανδρών) θεωρούνταν ποινικό αδίκημα από το 1889, όταν η Κύπρος ήταν βρετανική αποικία, και η νομοθεσία αυτή διατηρήθηκε και μετά την ανεξαρτησία της χώρας (Συγκεκριμένα, το άρθρο 171 προέβλεπε: «Κάθε πρόσωπο που (α) έχει σαρκική επαφή οποιουδήποτε προσώπου ενάντια στην τάξη της φύσης, ή (β) επιτρέπει σε ένα αρσενικό άτομο να έχει σαρκική επαφή με αυτόν ενάντια στην τάξης φυσική, είναι ένοχος κακουργήματος και υπόκειται σε φυλάκιση πέντε ετών»). Η αποποινικοποίηση πραγματοποιήθηκε μετά από πιέσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης και καταδίκη από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Αρχικά, το κατώτατο όριο ηλικίας για νόμιμη σεξουαλική επαφή μεταξύ ομοφυλόφιλων ήταν τα 18 έτη, ενώ για τους ετεροφυλόφιλους ήταν τα 16. Το 2002, αυτό το όριο εξισώθηκε στα 17 έτη για όλους (**Σημαντικό!** Αξίζει να σημειωθεί ότι, παρά την αποποινικοποίηση, ο Κυπριακός στρατός εξακολουθεί να θεωρεί την ομοφυλοφιλία ως ψυχική ασθένεια, με πιθανές συνέπειες

φυλάκισης έως και οκτώ μηνών για ομοφυλοφιλικές επαφές).

9. Η **ποινικοποίηση των «θεραπειών μεταστροφής»** στην Κύπρο πραγματοποιήθηκε μέσω του «Περί Ποινικού Κώδικα (Τροποποιητικού) Νόμου του 2022». Αυτός ο νόμος τροποποίησε τον υφιστάμενο Ποινικό Κώδικα (ΚΕΦ. 154), εισάγοντας το άρθρο 233B, το οποίο ορίζει ως παράνομες τις πρακτικές που στοχεύουν στη μεταβολή, καταστολή ή εξάλειψη του σεξουαλικού προσανατολισμού, της ταυτότητας φύλου ή της έκφρασης φύλου ενός ατόμου. (Ψευδοθεραπείες μεταστροφής, Το άρθρο αναφέρει: 233B.-(1) *Τηρουμένων των διατάξεων του εδαφίου (2), πρόσωπο το οποίο (α) εφαρμόζει πρακτική ή τεχνική ή παρέχει υπηρεσία με σκοπό τη μεταβολή, καταστολή ή εξάλειψη του σεξουαλικού προσανατολισμού, της ταυτότητας φύλου ή της έκφρασης φύλου άλλου προσώπου, είναι ένοχο αδικήματος και, σε περίπτωση καταδίκης του, υπόκειται σε ποινή φυλάκισης που δεν υπερβαίνει τα δύο (2) έτη ή σε χρηματική ποινή που δεν υπερβαίνει τις πέντε χιλιάδες ευρώ (€5.000) ή και στις δύο αυτές ποινές).*

III. Πρωτοβουλίες της Κυπριακής Δημοκρατίας για την προστασία των δικαιωμάτων της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας

Παράλληλα με τα προαναφερθέντα, η Κυπριακή Δημοκρατία έχει αναλάβει σημαντικές πρωτοβουλίες για την προστασία των δικαιωμάτων της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας:

1. **Εθνική Στρατηγική για την Προστασία και Προαγωγή των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων:** Το 2021, υιοθετήθηκε η πρώτη Εθνική Στρατηγική με στόχο την αναβάθμιση της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων. Περισσότερα: <https://www.gov.cy/mjpo/tomeas-anthropinon-dikaiomaton-antegklimatikis-kai-sofronistikis-politikis/monada-anthropinon-dikaiomaton/>.
2. **Μνημόνιο Συνεργασίας με το Ηνωμένο Βασίλειο:** Τον Φεβρουάριο του 2022, το Υπουργείο Δικαιοσύνης υπέγραψε μνημόνιο για κοινές δράσεις υπέρ των δικαιωμάτων των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων. Περισσότερα: <https://www.gov.cy/mjpo/tomeas-anthropinon-dikaiomaton-antegklimatikis-kai-sofronistikis-politikis/monada-anthropinon-dikaiomaton/>.
3. **Σύσταση Επιτροπής για Εθνική Στρατηγική ΛΟΑΤΚΙ+:** Τον Οκτώβριο του 2024, συγκροτήθηκε επιτροπή για την ετοιμασία και υλοποίηση Εθνικής Στρατηγικής προστασίας της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας, με στόχο την προώθηση της ισότητας και την καταπολέμηση των διακρίσεων. Τα **μέλη της Επιτροπής:** ένα πρόσωπο από την «Accept - LGBTI Cyprus» ως ο μόνος Μη Κυβερνητικός Οργανισμός που είναι εγγεγραμμένος στους καταλόγους της Κυπριακής Δημοκρατίας και ασχολείται με τα θέματα της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας, τρεις εκπρόσωποι με μόνιμη θέση από τα Υπουργεία Δικαιοσύνης, Εσωτερικών, Υγείας και Παιδείας, δυο ακαδημαϊκοί και ένας εκπρόσωπος της Νομικής Υπηρεσίας. Περισσότερα: <https://reporter.com.cy/article/2024/10/29/802643/anabei-mekhanes-e-epitrope-gia-ten-ethnike-strategike-prostasias-tes-loatki-koinotetas-ta-mele-kai-oi-stokhoi/>.

4. Επιπλέον, το 2022, η Κύπρος προχώρησε στην ψήφιση του «**Περί της Ολιστικής Σεξουαλικής Διαπαιδαγώγησης Νόμου του 2022**» (Ν. 205(I)/2022), ο οποίος τέθηκε σε ισχύ την 1η Σεπτεμβρίου 2023. Αν και αυτός ο νόμος δεν σχετίζεται άμεσα με την αποποινικοποίηση της ομοφυλοφιλίας, αποτελεί μέρος των προσπάθειών της χώρας για την προώθηση της σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης και την καταπολέμηση των διακρίσεων.

IV. Υπόθεση «Μοδίνους κατά Κύπρου»

Η υπόθεση Μοδινούς κατά Κύπρου είναι μια εμβληματική και σημαντική δικαστική υπόθεση για τα δικαιώματα της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας στην Κύπρο.

Το ιστορικό της υπόθεσης

- Ο Αλέκος Μοδινός, που ήταν γνωστός ακτιβιστής για τα δικαιώματα των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων, προσέφυγε στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΔΑΔ) το 1993.
- Στην προσφυγή του υποστήριξε πως η ύπαρξη του Άρθρου 171 του Κυπριακού Ποινικού Κώδικα, που ποινικοποιούσε τις σεξουαλικές σχέσεις μεταξύ ανδρών, παραβίαζε το Άρθρο 8 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ) — το δικαίωμα στην ιδιωτική και οικογενειακή ζωή.

Η απόφαση του Δικαστηρίου

Το ΕΔΑΔ έκρινε πως:

- Η ύπαρξη του νόμου, ακόμα κι αν δεν εφαρμοζόταν στην πράξη, συνιστούσε πράγματι παραβίαση της ιδιωτικής ζωής του Μοδινού.
- Η Κύπρος βρέθηκε ένοχη για παραβίαση του Άρθρου 8 της ΕΣΔΑ.
- Το δικαστήριο δεν δέχτηκε την κυπριακή επιχειρηματολογία ότι ο νόμος δικαιολογούνταν λόγω "ηθών και παραδόσεων".

Πολιτικές και νομικές προεκτάσεις

Η απόφαση αυτή ώθησε την Κύπρο να τροποποιήσει την νομοθεσία της. Παρά την έντονη αντίδραση από συντηρητικούς κύκλους και την Εκκλησία, η Βουλή τελικά τροποποίησε το Άρθρο 171 το 1998, αποποινικοποιώντας την ομοφυλοφιλία για άτομα άνω των 18 ετών (αργότερα το όριο εξισώθηκε στα 17 έτη).

Η υπόθεση Μοδινού αποτέλεσε ορόσημο για την Κύπρο και την Ευρώπη, καθώς πίεσε τη χώρα να ευθυγραμμιστεί με τα ανθρώπινα δικαιώματα. Ο Μοδινός παραμένει σύμβολο της διεκδίκησης ισότητας.

Της υπόθεσης «Μοδινού», είχε προηγηθεί η προσφυγή στο ΕΔΑΔ, το 2012, από μια τρανς δικηγόρο (Andriana Klaedes v. Cyprus, Application No. 72491/12, 22 September 2015), η οποία κατήγγειλε την παραβίαση του δικαιώματος του σεβασμού της ιδιωτικής της ζωής, με βάση το άρθρο 8 της ΕΣΔΑ και του δικαιώματός της να μην υποστεί εξευτελιστική μεταχείριση, με βάση το άρθρο 3 της ΕΣΔΑ, από Επαρχιακό Δικαστή, καθότι ο τελευταίος δημοσιοποίησε προσωπικά της δεδομένα σχετικά με το φύλο της και υπέστη ταπεινωτικά σχόλια εντός της αιθούσης του δικαστηρίου. Η αιτούσα προσέφυγε στο ΕΔΑΔ χωρίς να ασκήσει όλα τα εθνικά ένδικα μέσα που της παρείχε η κυπριακή έννομη τάξη, με τον ισχυρισμό ότι οι Κύπριοι δικαστές απολαμβάνουν ασυλία, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία και προς τούτο δεν υπήρχε κάποιο ένδικο μέσο, το οποίο να μπορεί να την προστατεύσει αποτελεσματικά. Το ΕΔΑΔ απέρριψε την προσφυγή της αυτή, καθότι δεν προέβη στη χρήση των εσωτερικών ένδικων μέσων.

Η εν λόγω υπόθεση αποτέλεσε την πρώτη και μοναδική υπόθεση από τρανς άτομο κυπριακής καταγωγής, το οποίο άσκησε προσφυγή στο ΕΔΑΔ εναντίον της Κυπριακής Δημοκρατίας. Αντικείμενο συζήτησης στην Κύπρο μεταξύ νομικών είναι το ζήτημα της πιθανής αναγνώρισης από την Κυπριακή δημοκρατία ενός γάμου που συνάπτουν Κύπριοι ομόφυλοι πολίτες στην Ελλάδα, χωρίς να έχει αποσαφηνιστεί το τοπίο. Είναι χαρακτηριστικό ότι σε επίσημη ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης¹ αναφέρονται τα ακόλουθα: «Εάν παντρευτείτε σε χώρα της ΕΕ, όλες οι άλλες χώρες της ΕΕ υποχρεούνται από το δίκαιο της ΕΕ να αναγνωρίσουν τον γάμο σας όσον αφορά τα

¹ https://europa.eu/youreurope/citizens/family/couple/marriage/index_el.htm),

δικαιώματα που σας χορηγεί το δίκαιο της ΕΕ, ιδίως το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας σας, το οποίο περιλαμβάνει το δικαίωμά σας να μετακομίζετε και να ζείτε με τον/τη σύζυγό σας σε άλλη χώρα της ΕΕ. Η υποχρέωση των χωρών της ΕΕ να αναγνωρίσουν τον γάμο σας όσον αφορά τα δικαιώματα που χορηγεί το δίκαιο της ΕΕ ισχύει για γάμο είτε ετερόφυλων είτε ομόφυλων ζευγαριών. Ωστόσο, αν παντρευτείτε σε χώρα της ΕΕ και επιθυμείτε ο γάμος σας να αναγνωριστεί στη χώρα καταγωγής σας ή σε άλλη χώρα της ΕΕ, ώστε να μπορέσετε να επωφεληθείτε από τα δικαιώματα που σας χορηγεί το εθνικό δίκαιο, για την εν λόγω αναγνώριση θα εφαρμοστεί το εθνικό δίκαιο της χώρας της ΕΕ στην οποία ζητάτε την αναγνώριση του γάμου.

Αυτό σημαίνει ότι, την παρούσα στιγμή, οι χώρες της ΕΕ δύνανται να αποφασίσουν αν θα αναγνωρίσουν τον γάμο σας σε σχέση με τα δικαιώματα που χορηγεί το εθνικό δίκαιο της χώρας της ΕΕ στην οποία ζητάτε την αναγνώριση. Στα δικαιώματα αυτά περιλαμβάνεται το δικαίωμα κληρονομικής διαδοχής του/της συζύγου σας ή το δικαίωμα εξασφάλισης διατροφής από τον/τη σύζυγό σας (για παράδειγμα, σε περίπτωση διαζυγίου) ή το δικαίωμά σας να επωφεληθείτε από οικογενειακά επιδόματα». Επί παραδείγματι, ένα ζευγάρι Κυπρίων παντρευτεί ή νυμφευτεί στην Ελλάδα, ο γάμος τους θα αναγνωριστεί, όχι, όμως, και όλα τα υπόλοιπα έννομα δικαιώματα που προκύπτουν από αυτόν (τεκνοθεσία, κληρονομικά δικαιώματα, κ.λπ.).

Επίλογος

Η Κυπριακή Δημοκρατία έχει πραγματοποιήσει σημαντικά βήματα για την προστασία των δικαιωμάτων της ΛΟΑΤΚΙ κοινότητας. Ωστόσο, υπάρχουν τομείς που απαιτούν περαιτέρω βελτίωση.

α) Θετικά βήματα της Κυπριακής Δημοκρατίας:

- Αποποινικοποίηση της ομοφυλοφιλίας: Το 1993, μετά την απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στην υπόθεση Μοδίνους κατά Κύπρου, η Κύπρος αποποινικοποίησε τη σεξουαλική επαφή μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου.
- Ποινικοποίηση της ρητορικής μίσους: Η νομοθεσία ποινικοποιεί τη ρητορική μίσους

που βασίζεται σε ομοφοβικά και τρανσφοβικά κίνητρα, αναγνωρίζοντας το κίνητρο προκατάληψης ως επιβαρυντικό παράγοντα στην επιβολή ποινών.

- Σύμφωνα συμβίωσης: Η Κύπρος έχει θεσπίσει τον θεσμό της πολιτικής συμβίωσης, αναγνωρίζοντας νομικά τις ομόφυλες σχέσεις.

β) Σημεία που χρήζουν βελτίωσης:

- Νομική αναγνώριση ταυτότητας φύλου: Η διαδικασία νομικής αναγνώρισης ταυτότητας φύλου στην Κύπρο απαιτεί ιατρική διάγνωση ή/και χειρουργική επέμβαση, κάτι που θεωρείται καταχρηστικό. Συνιστάται η υιοθέτηση ενός πλαισίου που βασίζεται στον αυτοπροσδιορισμό, χωρίς καταχρηστικές απαιτήσεις.
- Ισότητα στον γάμο και την τεκνοθεσία: Η Κύπρος δεν επιτρέπει την πρόσβαση των ομόφυλων ζευγαριών στον πολιτικό γάμο και την κοινή ή δεύτερη γονική τεκνοθεσία.

γ) Θεσμικό πλαίσιο σε σχέση με τα αιτήματα της Accept-ΛΟΑΤ Κύπρου:

Η οργάνωση Accept-ΛΟΑΤ Κύπρου έχει επισημάνει την ανάγκη για:

- Ισότητα στον γάμο και την τεκνοθεσία: Ζητά τη νομοθετική κατοχύρωση του δικαιώματος των ομόφυλων ζευγαριών στον πολιτικό γάμο και την τεκνοθεσία.
- Νομική αναγνώριση ταυτότητας φύλου: Προτείνει μια διαδικασία νομικής αναγνώρισης φύλου που βασίζεται στον αυτοπροσδιορισμό, χωρίς καταχρηστικές απαιτήσεις.
- Προστασία στην εκπαίδευση: Επισημαίνει την ανάγκη για νομοθεσία που απαγορεύει τις διακρίσεις στην εκπαίδευση βάσει σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας ή έκφρασης φύλου.

Συγκριτικό πλαίσιο

α) Κύπρος vs. Ελλάδα:

- Νομική αναγνώριση φύλου: Η Ελλάδα έχει υιοθετήσει μια διαδικασία νομικής αναγνώρισης φύλου που βασίζεται στον αυτοπροσδιορισμό, χωρίς την απαίτηση

ιατρικών επεμβάσεων, κάτι που εκλείπει από την κυπριακή νομοθεσία.

β) Κύπρος vs. έτερες ευρωπαϊκές χώρες:

Μάλτα: Η Μάλτα κατατάσσεται πρώτη στην Ευρώπη όσον αφορά τα δικαιώματα των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων, με βαθμολογία 89%. Έχει θεσπίσει πλήρη ισότητα στον γάμο, την τεκνοθεσία και μια διαδικασία νομικής αναγνώρισης φύλου που βασίζεται στον αυτοπροσδιορισμό.

Ισπανία: Η Ισπανία έχει εισαγάγει νόμο για την ταυτότητα των τρανς ατόμων, ανεβαίνοντας στην τέταρτη θέση στην Ευρώπη με βαθμολογία 74%.

Συνολικά, η Κύπρος έχει σημειώσει πρόοδο στα δικαιώματα της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας, αλλά απαιτούνται περαιτέρω βήματα για την πλήρη ισότητα, ιδίως σε θέματα γάμου, τεκνοθεσίας και νομικής αναγνώρισης ταυτότητας φύλου.

Παράρτημα

Συνοπτική αποτύπωση της υπάρχουσας κατάστασης και των «κενών»/ελλείψεων		
	Τι έχει γίνει	Τι πρέπει να γίνει
Προστασία θεμελιωδών δικαιωμάτων	Κυπριακό Σύνταγμα, άρθρο 28	Σαφής αναφορά στο Σύνταγμα σε θέματα σεξουαλικού προσανατολισμού
Πολιτική συμβίωση	Νόμος 184(I)/2015	
Νομική αναγνώριση ταυτότητας φύλου		Δεν υπάρχει
Απασχόληση και εργασία	Νόμοι του (58 (I) / 2004), 18 (1) / 2008 (περί ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών) και 37 (1) / 2017	
Ποινικός κώδικας	Άρθρα: 99Α(1) Υποκίνηση βίας ή μίσους λόγω γενετήσιου	

	προσανατολισμού ή ταυτότητας φύλου 35A , Κίνητρο προκατάληψης 171 (τροποποιηθέν) 233B (ποινικοποίηση των «θεραπειών μεταστροφής»)	
Προστασία από διακρίσεις	Ο Περί Καταπολέμησης των Φυλετικών και Ορισμένων Άλλων Διακρίσεων Νόμος 42(I)/2004 Σύσταση Επιτροπής για Εθνική Στρατηγική ΛΟΑΤΚΙ	Ισότιμος Πολιτικός Γάμος Τεκνοθεσία Απόκτηση τέκνου με παρένθετη μητέρα Ιατρικώς υποβοηθούμενη αναπαραγωγή

Κύπρος vs Ελλάδα		
Τομέας	Κύπρος	Ελλάδα
Πολιτική Συμβίωση	Νομοθετημένη από το 2015	Νομοθετημένη από το 2015
Γάμος Ομόφυλων Ζευγαριών	Όχι	Ναι (Νόμος 5089/2024)
Τεκνοθεσία	Όχι	Ναι (Νόμος 5089/2024)
Αναγνώριση Ταυτότητας Φύλου	Εκκρεμεί νομοσχέδιο	Ναι (Νόμος 4491/2017)
Ποινικοποίηση «Θεραπειών Μεταστροφής»	Ναι (2022)	Ναι (2022)
Ποινικοποίηση Υποκίνησης Βίας/Μίσους	Ναι (2013)	Ναι (Νόμος 4285/2014)
Αναδοχή Τέκνου από Ομόφυλα Ζευγάρια	Όχι	Ναι (Νόμος 4538/2018)

Σύμφωνα με τον άνωθεν πίνακα, διαπιστώνεται ότι η Ελλάδα έχει προχωρήσει περισσότερο στα ζητήματα γάμου και τεκνοθεσίας, ενώ η Κύπρος έχει εναρμονιστεί ως προς τις θεραπείες μεταστροφής και την υποκίνηση βίας.

Κύπρος vs έτερες ευρωπαϊκές χώρες		
Τομέας	Κύπρος	Μέση Ευρωπαϊκή Πρακτική
Πολιτική Συμβίωση	Ναι	Ναι
Γάμος Ομόφυλων Ζευγαριών	Ναι	Ναι στις περισσότερες χώρες της Ε.Ε.
Τεκνοθεσία	Όχι	Ναι σε 19 χώρες της Ε.Ε.
Αναγνώριση Ταυτότητας Φύλου	Εκκρεμεί	Ναι στις περισσότερες χώρες της Ε.Ε.
Ποινικοποίηση «Θεραπειών Μεταστροφής»	Ναι (2022)	Ναι σε πολλές χώρες (Γερμανία, Γαλλία)
Ποινικοποίηση Υποκίνησης Βίας/Μίσους	Ναι (2013)	Ναι στις περισσότερες χώρες της Ε.Ε.
Αναδοχή Τέκνου από Ομόφυλα Ζευγάρια	Όχι	Ναι στις περισσότερες χώρες παγκοσμίως

Η Κύπρος έχει καλύψει βασικές πτυχές προστασίας, αλλά υστερεί στην νομική αναγνώριση ταυτότητας φύλου, στον γάμο και την τεκνοθεσία, εν σχέσει με την υπόλοιπη Ευρώπη.